

Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -hanke

Lapset, nuoret ja perheet – kehittämisohjelma

Toteuttamissuunnitelma

(päivittyy työskentelyn edetessä)

Päivitetty 12.10.2020

Lapset, nuoret ja perheet – kehittämishjelman kokonaisuus 1/2

Lisätiedot:

Leena Mämmi-Laukka

leena.mammi-laukka@oulunkaari.com

p. 050 3950 339

**Lapset, nuoret ja perheet –kehittämishjelman on osa
Tulevaisuuden sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskusta**

Tavoite

Tavoitteena on lasten, nuorten ja perheiden palveluiden painopisteen siirtäminen varhaisempaan tukeen sekä lasten ja nuorten kehitysympäristöön, peruspalveluiden vahvistaminen, oikea-aikaisten palveluiden saatavuus ja palvelujärjestelmän kehittäminen yhteistyössä eri toimijoiden kanssa

Toimenpiteet

Yhdenmukaistetaan perhekeskustoimintaa maakunnallisesti, luodaan toimintamallit palveluohjaukselle ja erityisen tuen tarpeessa oleville lapsille ja nuorille, vahvistetaan osaamista ja hyödynnetään sähköisiä palveluita.

Aikataulu

9/20-12/21 (-12/22)

Lapset, nuoret ja perheet- kehittämishojelman kokonaisuus 2/2

Resurssit

Kehittämishojelman budjetti vuosille 2020-2021 on 1 225 000€, sisältäen LAPE-rahoitusosuuden 700 000€.

Liittymäpinnat

Kehittämishojelmatyö liittyy kaikkiin Tulevaisuuden sote-keskus-hankkeen kehittämishojelmiin, rakennehankkeen kokonaisuuksiin, YTA-alueen lastensuojeluhankkeeseen ja valtakunnalliseen lasten, nuorten ja perheiden palveluiden sekä sosiaalihuollon kehittämistyöhön

Kehittämishojelmalla on oma sparrausryhmä

Koordinaatio, yhteistyö ja ohjaus

Kehittämishojelmalla on 100% projektikoordinaattori ja alueellinen kehittäjäverkosto. Yhteistyötä tehdään eri alueiden sidosryhmien kanssa. Työtä ohjaa POPsote hankkeen johto ja toimielimet.

Esimerkkejä lasten, nuorten ja perheiden palveluiden kehittämisestä Pohjois-Pohjanmaalla

(KASTE-hanke, LAPE-
muutosohjelma)

LAPE -ryhmät

Perhekeskustoiminta

Palveluohjauksen
mallit

Avoimet
kohtaamispaikat

Vanhemmuuden tuen
prosessit

Varhaisen tuen
toimintamallit

Kokemuksellisen
hyvinvointitiedon prosessi

**Vanhemmuuden
tuen
reseptikirja**

Liittymäpinta valtakunnalliseen kehittämistyöhön

Lasten, nuorten ja perheiden palveluiden kehittämisen kokonaisuudesta

Mielenterveysstrategian toimeenpano:

- Nuorten psykososiaalisten tuen menetelmien saatavuuden vahvistaminen
- Mielenterveysosaamisen vahvistaminen

Kuntoutuskomitean esitysten toimeenpano:

- Vanhemmille tietoa kuntoutusmahdollisuuksista ja tukitoimista vammaisen lapsen syntyessä tai lapsen sairastuessa
- Tunnistettava kuntoutustarpeessa olevat nuoret, tarjottava kuntoutusta varhain ja kehitettävä kuntoutuspalveluja osana nuorten arkea

LAPE-muutosohjelma

OKM:n hallinnonalalla mm

- *Oikeus oppia -kehittämishjelma*
 - Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen laadun, tasa-arvon ja hyvinvoinnin edistäminen sekä oppimiserojen kaventaminen ja oppimisen tuen vahvistaminen

VIP-verkosto

Barnahus-hanke

Lapsistrategia

Kehittämisohjelman tavoitteet

- Lapsiperheiden palvelut toimivat **yhtenä kokonaisuutena** sosiaali- ja terveyskeskuksissa, jotka on profiloitu väestön tarpeiden mukaisesti
- Kaikissa kunnissa toimii monialainen ja moniammatillinen verkostomainen varhaiseen tukeen ja perhelähtöiseen palveluohjaukseen perustuva **perhekeskus osana sote-keskuksia**, josta saadaan palveluita myös **digitaalisia kanavia** hyödyntäen. Palveluiden **saatavuutta** parannetaan ja perhekeskukseen pääsy **kynnyksettä** varmistetaan.
- Lasten ja nuorten mielenterveyttä, arjen hyvinvointia sekä päihteettömyyttä vahvistavia **matalan kynnyksen palveluja ja hoitoa** on yhdenvertaisesti tarjolla, myös koulujen, oppilaitosten, ohjaamopalveluiden sekä muiden monialaisten toimintojen yhteydessä.
- **Vanhemmuutta** sekä vanhempien mielenterveyttä ja päihteettömyyttä tuetaan.
- **Erytystason palvelut** (lasten- ja nuorisopsykiatria, aikuispsykiatria, päihdepalvelut, lastensuojelu, vammaisten palvelut) toteutuvat **sote-keskuksissa tiiviissä yhteistyössä** muiden toimijoiden kanssa.
- **Asiakasosallisuutta** vahvennetaan palveluiden kehittämisessä huomioimalla sekä perus- että erityistason palveluissa koko perheen tilanne ja **perhe osallistuu itse** palvelusuunnitteluun.

Kehittämisohjelman toimenpiteet

- Sosiaali- ja terveyskeskustoimintaa sekä siihen integroitunutta perhekeskusta **yhdenmukaistetaan** koko maakunnassa
- Koko maakunnassa otetaan käyttöön toimiva **palveluohjauksen, vastuutyöntekijän sekä yhteisen palvelu- ja hoitosuunnitelman tekemisen malli** ja varmistetaan tiedon kulkeminen.
- **Erityisen tuen tarpeessa** oleville lapsille ja syrjäytymisvaarassa oleville nuorille tehdään yhdenmukainen **toimintamalli**
- Sote-keskusten sekä perhekeskusten työntekijöiden **osaamista vahvennetaan, työnjakoa selkeytetään** sekä otetaan käyttöön **vaikuttavia työmenetelmiä**. Perustason toimijoita **tuetaan** erityisosaajien konsultaatioilla, kouluttamisella ja tarkoituksenmukaisesti jalkautumisella
- Kaikessa toiminnassa hyödynnetään **sähköisiä palveluita**
- Kehittämistyö integroidaan olemassa olevaan **palvelu- ja johtamisjärjestelmään**, näin varmistetaan se, ettei kehittämistyötä ulkoisteta olemassa olevasta toiminnasta.
- **Järjestöt ja seurakunnat** ovat toiminnassa mukana.

Resurssit ja ohjaus

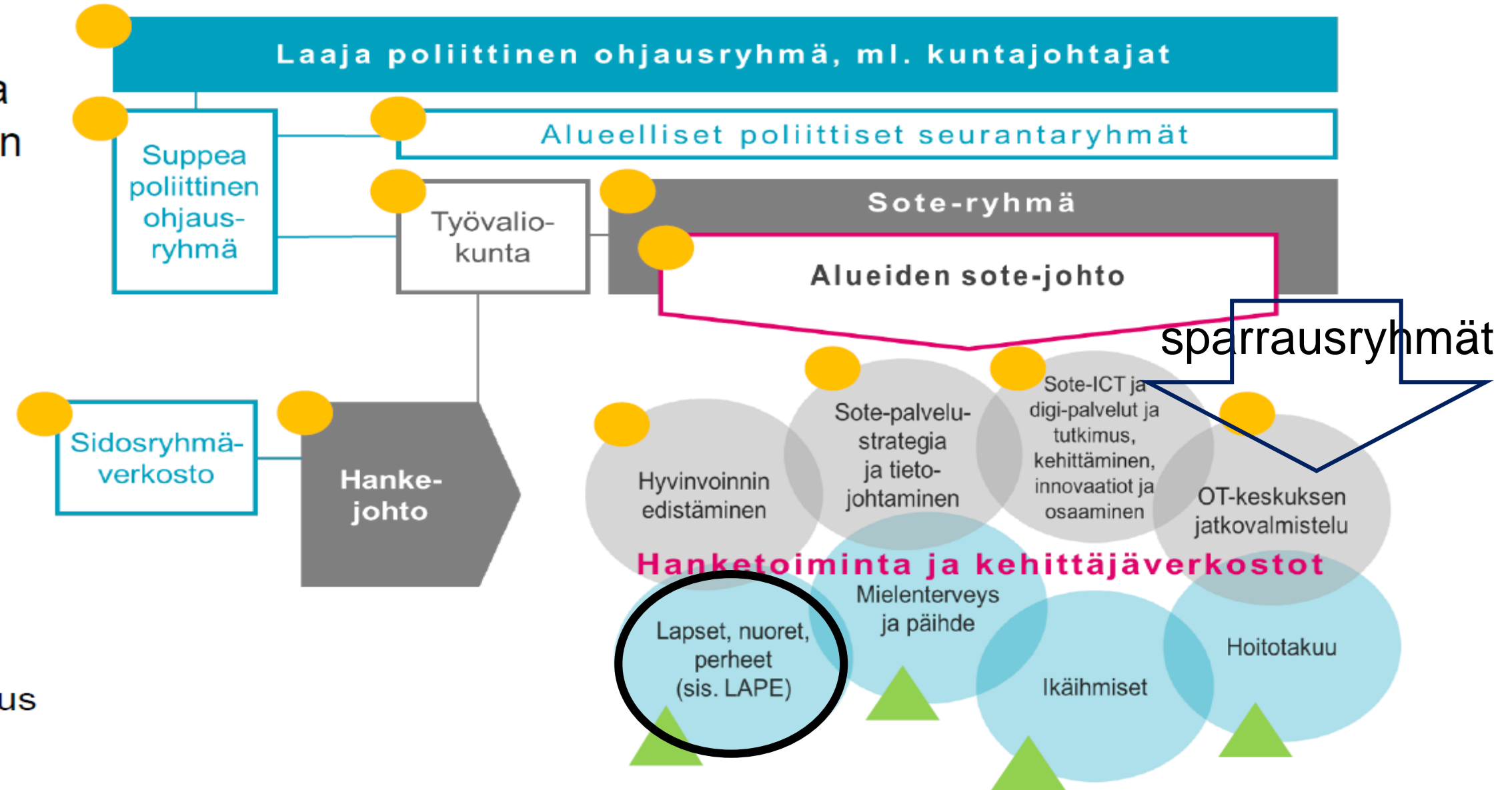
Tulevaisuuden sote-keskus -hankkeen ja rakenneuudistushankkeen valtionavustusten kohdentuminen

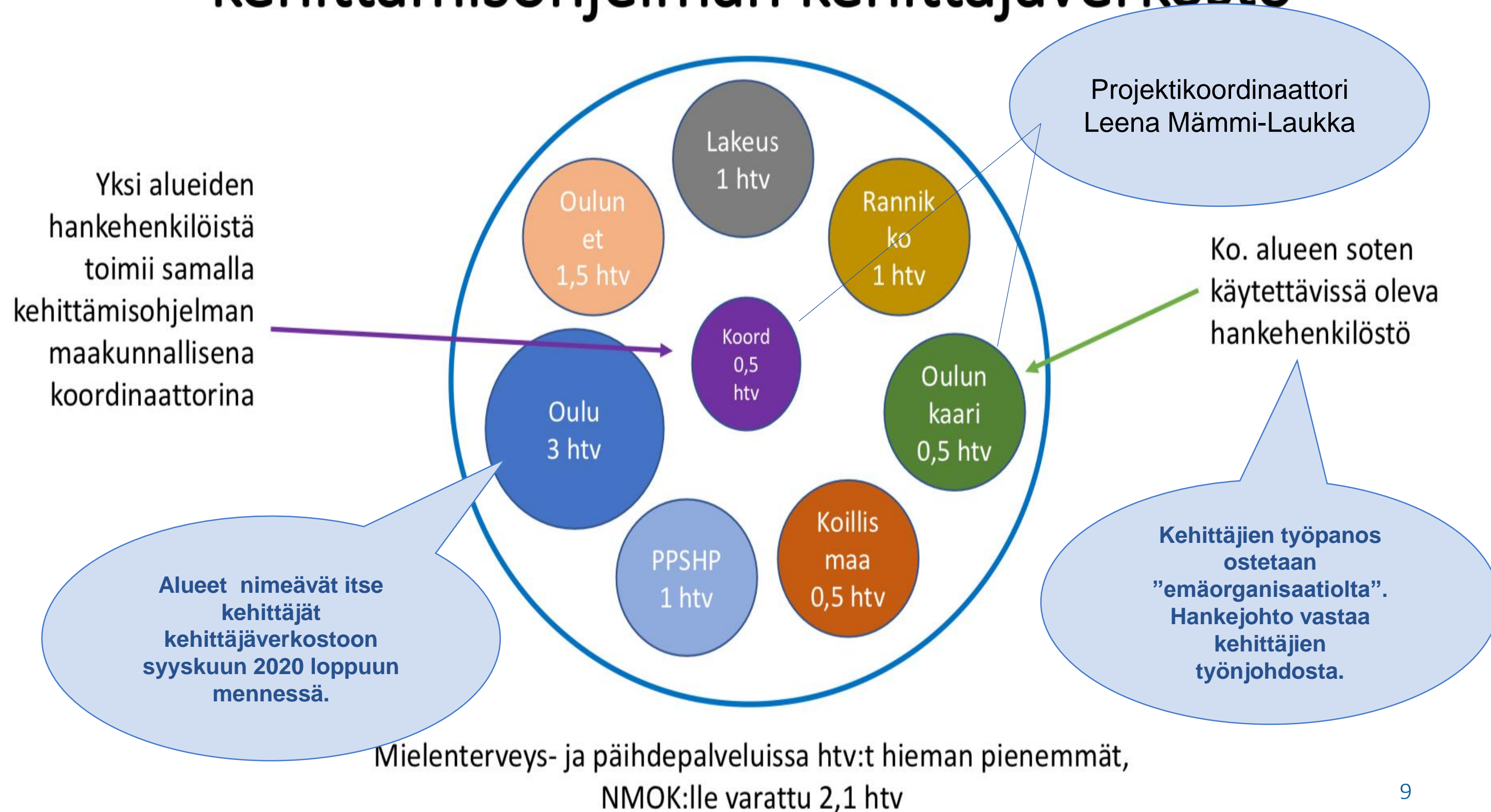
Tulevaisuuden sote-keskus

Rakenneuudistus

Tulevaisuuden sote-keskushanke; kehittämishojelman kehittäjäverkosto

Budjetti

- 1 225 000€, sisältäen LAPE-rahoitusosuuden 700 000€
- Kohdentuu suurimmalta osin henkilöstö- ja koulutuskustannuksiin (tarkentuu)

Riskit ja niihin varautuminen 1/2

Tunnistetut riskit	Riskeihin varautuminen
Tavoiteriskit: Hanke ei etene hankesuunnitelmaan kirjattujen tavoitteiden mukaisesti	Hankesuunnitelma on laadittu maakunnassa kattavassa yhteistyössä hankkeen toteutukseen osallistuvien tahojen kanssa. Tavoitteet on laadittu realistisesti huomioiden hankkeen aikataulu-, budjetti- ja muut resurssirajoitteet. Hankkeen tavoitteet on kytketty tiiviisti maakunnan toimijoiden muuhun strategiseen kehittämistyöhön. Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista seurataan systemaattisesti maakunnan omissa järjestelmissä ja kansallisten ohjeistusten mukaan.
Osaamiseen liittyvät riskit: Hankkeeseen ei saada sitoutettua mukaan ammattilaisia. Mahdollinen hankehenkilöstön vaihtuvuus.	Hankkeen tavoitteet ja toimenpiteet integroidaan kiinteäksi osaksi toimivien organisaatioiden kehittämistyötä. Hankkeessa työskentelevien ammattilaisten osaamisen kehittämistä ja työhyvinvointia tuetaan maakunnan yhteisin ja organisaatiokohtaisin keinoin. Hankkeessa panostetaan vuorovaikutteiseen ja kohderyhmälähtöiseen viestintään. Samalla huolehditaan ajantasaisesta ja kattavasta dokumentoinnista.
Eettiset riskit: Hankkeeseen osallistuvien ja siinä työskentelevien hyvinvoinnin, turvallisuuden ja tietosuojan varmistaminen kaikissa tilanteissa.	Hankkeessa noudatetaan tutkimuseettisen neuvottelukunnan hyviä tieteellisiä ja eettisiä käytäntöjä (TENK 2017). Kaikkea hankkeessa kertyvää tietoa käsitellään luottamuksellisesti ja EU:n tietosuoja-asetuksen (GDPR) mukaisesti. Hanketoimijat ovat kokeneita alansa asiantuntijoita. Hankkeessa käytettävät menetelmät ja mittarit ovat asiantuntijoiden hyväksymiä tai esimerkiksi käypähoitosuosituksen mukaisia. Asiakkaiden tietosuojasta huolehditaan asianmukaisella tavalla. Myös mahdollisten ostopalveluiden tuottajilta edellytetään eettisten periaatteiden noudattamista.

Riskit ja niihin varautuminen 2/2

Tunnistetut riskit	Riskeihin varautuminen
Aikatauluriskit: Hankkeen toimenpiteet eivät toteudu aikataulussa	Hankkeen alussa tehdään tarkennettu työsuunnitelma, jossa eri hankekokonaisuuksien toimenpiteet ja tavoitteiden eteneminen on realistisesti aikataulutettu. Hankkeen etenemistä tavoiteaikataulussa seurataan systemaattisesti ja mahdollisten poikkeamien ilmetessä tehdään suunnitelma, jolla tavoitteiden saavuttaminen voidaan varmistaa vaihtoehtoisella tavalla.
Verkotoriskit: Oleellisia verkostoja ei saada sitoutettua mukaan kehittämistyöhön	Hankkeen toiminnot integroidaan tiiviisti nykyisten organisaatioiden kehittämistoimintaan ja verkostoihin. Verkoston johtaminen on määritelty. Hankkeessa panostetaan vuorovaikutteiseen viestintään ja markkinointiin. Eri toimijat on otettu jo hankkeen valmisteluvaiheessa mukaan työskentelyyn. Tarve vaikuttavien toimintamallien kehittämiseksi maakunnassa on tunnistettu yhteisesti.
Taloudelliset riskit: Hankkeen taloudelliset resurssit eivät ole realistiset tai hankebudjetti ylitetään	Suunnitteluvaiheessa on laadittu realistinen hankebudjetti, jossa on huomioitu osahankkeen tarpeet ja sen yhteensovittaminen muihin osioihin. Hankkeen toteutuksen ja budjettiseurannan tukena toimivat hanketoimiston ammattilaiset.
Kansallisen uudistuksen etenemiseen liittyvät riskit Kansallisen sote-uudistuksen eteneminen hidastuu tai pysähtyy	Hankkeen tavoitteet ja toimenpiteet on kytketty tiiviisti nykyisten organisaatioiden toimintaan, jolloin kehittämistyössä voidaan ainakin joiltakin osin edetä, vaikka kansallisessa uudistuksessa tulisin viiveitä. Kehittämistyön tarpeet kumpuavat organisaatioiden ja maakunnan eri alueiden erityispiirteistä ja -kysymyksistä, jolloin niiden osalta on joka tapauksessa tärkeää edetä. Toimenpiteet ja mm. resursointi hankkeessa on vaiheistettu, jolloin voidaan ottaa huomioon kansalliset linjaukset ja niiden eteneminen.

Tavoitellut tulokset ja vaikutukset

Tuloksia ja vaikutuksia konkretisoidaan hankeajalle sparrausryhmän ja kehittäjäverkoston kanssa (huomioidaan myös vuosi 2022 ja 2023 maakunnallisen toiminnan alkaminen)

- Lapset, nuoret ja perheet saavat **oikea-aikaisesti** tarvitsemansa palvelut perustasolta matalalla kynnyksellä sekä **samasta paikasta** myös erityistason palvelut eri tavoin toteutettuna, esimerkiksi etäyhteyksillä.
- Lapset ja nuoret saavat mielenterveyshoitoa **peruspalveluissa**.
- Asiakkaat ovat **osallisena** palveluiden kehittämisessä sekä omien palveluiden suunnittelussa ja arvioinnissa.
- Palveluiden **saatavuus ja laatu parantuu** ja vahventuu sote- ja perhekeskuksissa yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Tämä toiminta vähentää asiakkuuksia erityistason palveluissa ja erikoissairaanhoidossa.
- **Vaikuttavat työmenetelmät** ovat käytössä.
- **Raskaiden palveluiden osuus** etenkin kustannuksissa **vähenee** ja asiakkaat saavat riittävät palvelut perustasolla.
- Lastensuojelun asiakkuudet **vähenevät**.

Seuranta ja arviointi

• Maakunnalliset mittarit

- Tarkentuvat tavoitteiden pohjalta sparrausryhmän, kehittäjäverkoston sekä sidosryhmien kanssa työskentelyssä syksyn 2020 aikana
- Konkretisoidaan vastaamaan hankkeen tavoitteita

• Kansalliset mittarit

- Mm. THL:n määräaikakyselyt, lastensuojelun avohuollon ja sijaishuollon tilannekyselyt, kouluterveyskysely
- Mitä muita?

• Hankkeen seurantamittarit

- Prosessitavoitteiden toteutumista seurataan kuukausittain valtionhallinnon Hanke-salkku-palvelussa
- Hyötytavoitteiden toteutumista seurataan THL:n toteuttamalla arvioinnilla ja maakunnan oma-arvioinnilla kaksi kertaa vuodessa
- Vaikutuksia arvioidaan kaksi kertaa ohjelman aikana ulkoisella arvioinnilla, jonka STM hankkii

Edetään kokonaisuuksien kautta

1. Perhekeskukset osana sote-keskuksia

2. Palveluohjaus,
prosessit ja
toimintamallit

3. Osaamisen
vahvistaminen

4. Sähköiset palvelut

5. Johtamis- ja palvelujärjestelmän tuki ja ohjaus

Kokonaisuudet
limittyvät toisiinsa,
muihin
hankeosioihin ja
valtakunnalliseen
kehittämistyöhön

1. Perhekeskustoiminta osana sote-keskuksia

Liittymäpinnat

MiePä
Hoitotakuu
Palvelustrategia
ICT, tietojohdaminen, digi
Järjestöt, seurakunnat

Toimenpiteet:

- Perhekeskustoiminnan nykytilan kartoitus LAPE-muutosohjelman materiaalin pohjalta sekä tarvittavien kuntakäyntien kautta
- Perhekeskustoiminnan juurrutussuunnitelmien päivittäminen tarvittaessa
- Maakunnallisen perhekeskustoiminnan toimintasuunnitelman laadinta
- Perhekeskustoiminnan kytkeminen sote-keskuksiin
- Sähköisen perhekeskuksen kokonaisuus

2. Palveluohjauksen malli sekä toiminta- ja palveluprosessit

Liittymäpinnat

MiePä
Hoitotakuu
OT-keskus
Lastensuojeluhanke
ICT, digi, tietojohdaminen
Palvelustrategia
Järjestöt, seurakunnat

Toimenpiteet:

- Palveluohjauksen mallien kuvaus
- Yhteisen hoito- ja palvelusuunnitelman mallin rakentaminen
- ”Tuen tarpeen” –toimintaprosessien (mm. Tuen polku, Mielen tuki) kuvaus
- Monialaisten tiimien toiminnan kuvaus
- Konsultointimallien laatiminen
- Ennaltaehkäisevät palvelut

3. Osaamisen vahvistaminen

Liittymäpinnat

MiePä
OT-keskus
Lastensuojelun hanke
ICT, digi, tietojohdaminen
Palvelustrategia

Toimenpiteet:

- Laaditaan koulutussuunnitelma:
 - IPC
 - CoolKids
 - Perustason mielenterveys- ja päihdeosaaminen
 - Systeminen työote
 - Kysy ja kuuntele- toimintamalli
 - Mielenterveyden EA
 - Ihmeelliset Vuodet –vanhempainkoulu
 - Perheinterventio
 - Perheterapia- ja verkostotyön koulutus
 - Voimaperheet toimintamalli
- Selvitetään myös Kasvun tuki- alustalla olevien muiden menetelmien soveltuvuus ja sisällytetään tarvittavilta osin koulutussuunnitelmaan
- Sähköisen koulutusalan selvittäminen (PPSHP)

4. Sähköiset palvelut

Liittymäpinnat

Palvelustrategia
ICT, digi, tietojohdaminen
Järjestöt, seurakunnat

Toimenpiteet:

- Kartoitetaan sähköisten palveluiden ja alustojen nykytilanne
- Sähköisen perhekeskuksen rakentaminen
- Sähköisen asioinnin kytkeminen LNP-osioon

5. Palvelu- ja johtamisjärjestelmän tuki ja ohjaus

Liittymäpinnat

Palvelustrategia
Järjestöt, seurakunnat

Toimenpiteet:

- Kartoitetaan alueittain ja organisaatioittain ”LNP ja LAPE”-asioiden foorumit (mm. kuntien LAPE-ryhmät)
- Varmistetaan LNP ja LAPE tavoitteiden ja toimenpiteiden kirjaus organisaatioiden strategisiin asiakirjoihin
- Maakunnallisen LAPE-toimielimen jatko (HYR?)
- Jatketaan LAPE-yhdyshenkilöverkoston toimintaa

Palvelustrategia,
tietojohtaminen

Sos.huollon
kehittäminen

Pohjois-Pohjanmaan Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus

ICT ja
digi

HYTE

Projektikoordinaattori

PERHEKESKUS

Kansallinen
kehittäminen
(STM, THL, OKM)

LASU -
hanke

OT-
keskus

Johtamisjärjestelmän tuki ja ohjaus

Sparrausryhmä

MiePä

Toimintamallin yhtenäistäminen
- Perhekeskustoimintamallin maakunnallinen
toimintasuunnitelma
- Sähköiset palvelut (sähköinen peke)
- Palveluohjaus

Mitä?
Kuka?
Kumppanit?
Koordinointi?

Hoitotakuu

Prosessit

Osaaminen

VIP-
verkosto

Kuntien kehittäjäverkosto

sote

sivi

Järjestöt,
srk

kuntalainen

Työskentelyn vaiheistus ja alustava aikataulutus (tarkentuu työn edetessä)	9-10/20	11-12/20	1-2/21	3-4/21	5-8/21	9-10/21	11-12/21
Toteutussuunnitelman hyväksyntä							
Kehittäjäverkoston rekrytoinnit							
Nykytilan kartoitus alueittain							
Viestintäsuunnitelman laadinta							
Yhteistyöpalaverit ja yhdyspintojen tarkennukset POPsotehankkeen ja muiden toimijoiden kanssa							
Kokonaisuuksien sisältöjen tarkennettu aikataulutus ja etenemissuunnitelmat alueittain							
1. Perhekeskus osana sote-keskuksia (erillinen tarkennettu toimintasuunnitelma)							
2. Palveluohjauksen malli, toiminta- ja palveluprosessit (työpajat)							
3. Osaamisen vahvistaminen (erillinen tarkennettu koulutussuunnitelma)							
4. Sähköiset palvelut (aikataulutus osana ICT, digi ja tietojohdamisen kokonaisuutta)							
5. Palvelu- ja johtamisjärjestelmän tuki ja ohjaus (osana palvelustrategiatyötä)							
Seuranta, arvionti, raportointi							

Seuraavat askeleet

- Toteutussuunnitelman käsittely 16.10.20
- Kehittäjäverkoston rekrytoinnit ja verkoston työskentelyn käynnistys
- Nykytilan kartoitus
- Yhteistyöpalaverit eri toimijoiden kanssa
- Viestintäsuunnitelman laadinta
- Kokonaisuuksien sisältöjen ja suunnitelmien tarkennukset

- Sparrausryhmä kokoontuu syksyn aikana 3 kertaa sekä antaa evästyksiä kokousten ulkopuolella
- POPsote-hankkeen aloitusfoorumi 11/20